

یادداشت

چگونه ایران بهتر را مهندسی کنیم

۲- مسائل و مشکلات نرم (Soft Problems) که کمتر ساختارمند هستند و اغلب شامل مسائل مربوط به انسان‌ها می‌شوند و به عوامل ذهنی مانند ترجیحات یا نظرات شخصی که عوامل سیاسی و اجتماعی در آنها دخیل هستند و به‌راحتی قابل اندازه‌گیری نیستند، گفته می‌شود؛ مثل ایجاد فرهنگ کاری که خلاقیت را ترویج می‌دهد. حل این نوع مشکلات مستلزم ایجاد همدلی و اجماع درک و دیدگاه‌های انسانی است. ابزارهایی مانند نظرسنجی‌ها، مشخصات کیفی مؤثر هستند. ابزار درک مسائل با بازخورد و مشارکت ذی‌نفعان تغییر می‌کند. این مشکلات معمولاً مدیریت می‌شوند و حل نمی‌شوند، اما به اندازه کافی بهبود می‌یابند مانند ترافیک.

۳- مشکلات پیچیده (Messy Problems) که گاهی دردهم‌تنیده نامیده می‌شوند، با عواملی متعدد به‌هم‌پیوسته و بدون مرزهای مشخصی هستند که ممکن است با گذشت زمان تغییر کنند؛ مانند مسائل اجتماعی، تغییرات آب‌وهوایی و… ارزش‌ها و ایدئولوژی‌ها مانند مواجه گروه‌های مختلف با استفاده از واکنس کرونا در ایران و دیگر نقاط جهان. حل این‌گونه مسائل نیازمند یک تفکر سیستمی و رویکرد جامع است. تقسیم مسئله به بخش‌های کوچک‌تر امکان ارائه راه‌حل‌های تدریجی یا جزئی را فراهم می‌کند. راه‌حل‌ها در این موارد نیاز به بازبینی و تطبیق با شرایط جدید و رویکردهای خلاقانه دارند. این نوع از مشکلات سخت (Hard Problems) یا از بین می‌روند یا منحل می‌شوند.

۴- مشکلات چالش‌برانگیز (Wicked Problems) یا غامض که ترکیب هر سه مسئله قبلی بوده و پیچیده‌ترین و سخت‌ترین نوع مسائل و مشکلات هستند. این مشکلات تعریف واضحی ندارند؛ مانند سلامت عمومی، توربوسم جهانی که برای حل آنها نیاز به همکاری بین‌بخش‌ها و رشته‌ها و مشارکت مستمر عمومی و ذی‌نفعان و انعطاف‌پذیری لازم است. این نوع مسائل نیاز به تعریف بسیار دقیق دارند و با رویکردی چندوجهی برای حل کامل مسائل، باید به‌صورت تدریجی و پایه به پایه اقدام کرد؛ مانند مسئله آب و محیط زیست که در ایران ذی‌نفعان گسترده‌ای دارد و ابعاد سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و… را درگیر می‌کند. در بستری که ما امروز در ایران زندگی می‌کنیم، به دلیل تحریم‌ها، ناآرامی دولتی‌ها و شرایط پرچالش منطقه خاورمیانه، انبوه مسائل حل‌نشده داخلی و خارجی انباشته شده‌اند و دولت در حوزه‌های گوناگون با بحران‌های کوتاه‌مدت و ابربحران‌های ملی متعددی مواجه است که نه آنها را پیش‌بینی کرده است و نه آمادگی روبرویی با آنها را دارد. دولت در چنین شرایطی مشغول به کار روزمره است و ظرفیت، توان، تخصص، کارآمدی لازم و از همه مهم‌تر منابع مورد نیاز برای مقابله با همه چالش‌ها را ندارد. در هفته‌های گذشته، رئیس‌جمهور پزشکیان در نوبت‌های متعدد اعلام کرده است کشور با مشکلات فراوانی روبرو است و البته راهکاری که ایشان ارائه می‌دهد، صرفاً تأکید بر وحدت و وفای ترک دعواست که حتماً به نوبه خود در حل‌وفصل مشکلات کشور تأثیر جدی دارد، اما وفای عمدتاً بر رویکرد سیاسی تأکید می‌کند، درحالی‌که حل مشکلات بعد از وفای نیازمند راهکارهای اجرایی هستند که در این مرحله باید با یک ذهن مهندسی و روش‌های علمی و با ابعاد و ارقام و حساب‌وکتاب و آنالیز و تحلیل دقیق و برنامه سیاست مشخص به سوی حل مسائل گام برداشت. برخی مشکلات قابل حل هستند، گروهی از آنها قابلیت کنترل دارند، تعدادی باید مدیریت شوند و در نهایت ابربحران‌ها و مشکلات سخت (Hard Problems) و غامض باید با بهره‌گیری از سه روش حل، کنترل، مدیریت و شاید بازنگری اساسی، انحلال و جراحی سیستمی که البته بسیار زمان‌بر و پرچالش است، مرتفع شوند. بنابراین با توجه به تجارب ملی و بین‌المللی (که در صدر یادداشت به آنها اشاره شد) چند پیشنهاد و راهکار مطرح می‌شود، به امید اینکه مورد توجه قرار گیرد:

- یکی از کاروژه‌های حل بحران‌ها، تشکیل کمیته و اتاق حل بحران با حضور نمایندگان دولت و جامعه مدنی نخبه است که در کام نخست مبادرت به شناسایی، فهرست و طبقه‌بندی‌کردن مشکلات اساسی کشور در حوزه‌های مختلف کنند. به نظر می‌رسد هر یک از دستگاه‌های کشور و همچنین تشکل‌های خصوصی و مدنی، در حال فهرست اولیه‌ای از مشکلات و موانع را در اختیار دارند که می‌تواند به‌عنوان فهرست پایه و اولیه در اختیار کمیته قرار گیرد.
- در کام دوم، ارزیابی و تعریف‌نگاری مشکلات و قراردادن آنها در دسته‌بندی‌های پیش‌گفته که می‌توان در کوتاه‌ترین زمان ممکن نسبت به اولویت‌گذاری آنها اقدام کرد. با خوب تعریف‌کردن نوع مشکل مشخص می‌شود.
- در سوومین گام، سنجش منابع، توانایی، امکانات و اختیارات دولت و بخش خصوصی برای حل مشکلاتی است که اولویت آنها مشخص شده است.
- در مرحله بعد و پس از مشخص شدن میزان توانایی دولت و اولویت‌بندی مشکلات، متناسب با شرایط حاکم بر کشور، باید نسبت به گزینش تعدادی از مشکلات که امکان حل یا کنترل و مدیریت آنها در دوره زمانی چهارساله مسئولیت دولت مقدر است، مبادرت ورزید. واقعیت این است که در حال حاضر نمی‌توان از دولت انتظار داشت به ابربحران‌ها و حتی همه بحران‌های کوتاه‌مدت، راه‌حل اساسی و پاسخ مثبت و مفید بدهد. برای مثال، اگر کشور در حال حاضر از صد مشکل اساسی و مزمن رنج می‌برد و دولت می‌تواند فقط ۲۰ مورد آن را حل کند، باید عمده توان، منابع و ظرفیت خود را به حل همان ۲۰ مشکل اختصاص دهد تا در پایان دوره مسئولیت خود، به مردم شفاف و ملموس نتیجه عملکرد خود را نشان دهد. همین الگو در استان‌ها به وسیله استاندارها نیز قابلیت اجرا خواهد داشت.
- در نهایت اینکه دولت می‌تواند برخی از مشکلات را در دوره زمانی کوتاه با تصمیم‌گیری و تکیه بر نظر کارشناسی و مهندسی دقیق حل‌وفصل کند؛ مانند واردات برخی از کالاها، رفع فیلترینگ از اینترنت، افزایش سرعت اینترنت و… . تعداد دیگری از مشکلات را با وضع مقررات و نظارت و بازرسی کنترل کند؛ مانند مصرف انرژی، بزرگ‌شدن دستگاه‌های دولتی، کاهش هزینه‌های دولت، واگذاری بخشی از خدمات دولت به بخش خصوصی و جلوگیری از فرار مالیاتی. گروهی دیگر از مشکلات و مسائل را با مدیریت و مهندسی‌کردن کاهشش دهد؛ مانند قانون‌گزینی، ترافیک و… . دسته دیگری از مشکلات را باید با ادغام سه روش کنترل، مدیریت و حل‌وفصل مرتفع کرد؛ مانند موضوع حجاب، گنشت ارشاد، حمایت از رسانه‌های آزاد و مستقل برای نظارت افکار عمومی بر دولت و حاکمیت.
- آخرین گروه از مشکلات نیاز به تصمیم و اراده سیاسی و تغییرات بنیادین در سیاست‌های کلان کشور دارد؛ مشکلاتی که مانند سرطان، کل پیکره کشور را دربر گرفته است؛ مانند فساد گسترده، تحریم‌ها، مشکلات اقتصادی، بی‌عدالتی آموزشی، رعایت حقوق شهروندان و … .
- بدون تردید دولت برای تحقق مراحل یادشده باید:
- نسبت به تقسیم کار با جامعه مدنی نخبه و تشکل‌های خصوصی و غیردولتی و جذب و جلب همکاری آنها اهتمام ویژه داشته باشد.
- تقویت نهادهای سیاسی و مدنی مانند احزاب، انجمن‌ها و دیگر بازیگران سیاسی و اجرایی مانند نمایندگان مجلس، مدیران بخش خصوصی در دستور کار قرار گیرد.
- ایجاد نهادهای میانجی و رابط مدنی برای فراهم‌کردن گفت‌وگو بین بخش‌ها را در برنامه خود قرار دهد.
- از ظرفیت، تجارب و منابع ایرانیان خارج کشور از طریق تسهیل‌سازی و امنیت‌بخشی به حضور آنان و حتی انتقال تجارب و دانش آنها از طریق کانال‌های رسمی و غیررسمی نهایت‌گمارد.
- در تعامل با حاکمیت برای برداشتن موانع جدی مانند پیوستن ایران به FATF و تقویت ارتباطات خارجی (منطقه‌ای و بین‌المللی) با رویکرد موازنه مثبت در سیاست خارجی به‌عنوان پیش‌نیاز حل ابربحران‌ها گام‌هایی جدی بردارد.

www.sharghdaily.com

دوشنبه

۱۴۰۳ آبان ۱۴

سال بیست‌ویکم • شماره ۴۹۶۶

گفت‌وگوی «شرق» با آرمین امیریان

جامعه هنری ایران، آغوش باز برای تجربه‌های ناشناخته ندارد

آزاده فضل‌ی: آرمین امیریان متولد سال ۱۳۲۴ در اصفهان است. او که در زمینه عکاسی فعالیت می‌کند، جایزه‌های متعددی در کارنامه خود دارد. او موفق شده با دو اثر خود، جایزه ممتاز بنیاد فلچر آمریکا (Fletcher Foundation) را از آن خود کند. امیریان برای نمایش هویت ایرانی، از بناهای قدیمی متعددی در شهرهای مختلف عکاسی کرده است.

این هنرمند عکاس همواره به نوآوری و خلاقیت بدون تعصب‌های مرسوم اهمیت داده است. اگر آثارش را ببینیم، او را در دسته هنرمندانی قرار خواهیم داد که برخلاف مسیر مرسوم شنا می‌کند و عکس‌های او پلان‌هایی روایتگر هستند که برای پرداختن

به سوزه که گاه اصلاً فیزیکی نیست، به درام آغشته شده‌اند.

امیریان طی سال‌های فعالیتش در عرصه عکاسی در فستیوال‌های متعدد داخلی و خارجی حضور یافته و عناوینی کسب کرده است. او علاوه‌بر برگزاری نمایشگاه‌های انفرادی چون «عر»، «تا تاریخ یخ» و برگزاری نمایشگاه‌هایی انفرادی در اروپا و آمریکا، در چند جشنواره و مسابقه بین‌المللی حضور یافته و عناوین مهمی کسب کرده است. آثار این هنرمند جوان همچنین در نمایشگاه‌ها و حراجی‌هایی چون حراج ساتبیز فروش رفته و در مجموعه‌ها و بناهای هنری مانند جایزه اوشات (فرانسه)، بنیاد راه‌آهن اسپانیا و فلچر آمریکا موجود است.

او همچنین مختصر به دریافت نشان تقدیر و عنوان هنرمند برگزیده از مراکز هنری مانند بنیاد هنر شارجه (۲۰۲۰)، مرکز هنر بیزر آمریکا (۲۰۲۰)، اوشات فرانسه (۲۰۱۸)، بنیاد فرهنگ آمریکا (۲۰۱۷)، جشنواره هنر فلچر آمریکا (۲۰۱۴ و ۲۰۱۶) و جوایز سسی‌نا ایتالیا (۲۰۱۵) شده است. امیریان اخیراً پروژه جدیدش را با عنوان «سرکش» آغاز کرده است که به بهانه این پروژه با او به گفت‌وگو نشستیم که مشروح آن را در ادامه می‌خوانید.

✚ آقای امیریان، کمی درباره خودتان، کارهای تلفیقی و کارگردانی آثارتان توضیح دهید.

به نظرم ابتدا باید بدانیم خط‌کش این تعاریف مندرج‌شده به چیست؟ تلفیق به چه معنا و از چه منظر؟ چون من خودم را هنرمند تلفیقی نمی‌دانم. درواقع خاستگاه ذهنیت سینمایی من دوشادوش «اجماع» و «مشاهده‌کردن پیرامون» حرکت می‌کند. در هستی هیچ خالصی و یکپارچگی مطلق دیده نمی‌شود و هرآنچه هست، گرداگرد یکدیگر در گردش و چرخش‌اند و چیزی کاملاً هارمونیک را به نمایش می‌گذارند و به وجود می‌آورند. بنابراین، به گمانم در آثارم طی این ۱۵ سال، دست به خلق و بازتولیدی مشابه همین بستر حیاتی خودم، یعنی جهان زده‌ام. مجموعه اخیرم با عنوان «سرکش» یکی از پیچیده‌ترین اجراهایی را داشت که تا‌به‌امروز طی این بیش از یک دهه خلق اثر تجربه کردم. برای خلق این مجموعه، سه سال زمان صرف کردم.

از ابتدای سال ۱۴۰۰ آغاز شد و بدنه مجموعه بنا به رخدادهایی، سردی‌ها و گرمی‌هایی چشید و مسیرش را پیش برد. این ماهیت پیچیده خود آثار و اجرای آنها، در این سال‌ها با شرایط پیچیده‌تر اجتماعی و جهانی، حتی مفاهیم و ساختارها آمیخته شد. به همین دلیل، برای خود من جذباتی خاص و متمایز به دیگر آثارم که در زمان خلق با آنها مواجه بودم ایجاد کرد. محوریت این مجموعه جدید «روایت» نیست، پرسش است با مملو از کنایه.

✚ عکاسی با این شیوه کمتر در ایران باب است و معمولاً هم نسبت به آن واکنش‌هایی رخ می‌دهد. فکر می‌کنید این نوع از عکاسی چه زمانی درک خواهد شد؟ نظر‌تان درباره این نوع روایتگری و تجربه در آثار که تبدیل به اثر هنری می‌شود، چیست؟

متأسفانه جامعه هنری ایران اصولاً آغوش باز و فراخی برای تجربه‌های ناشناخته در هیچ زمینه‌ای و جسارت حمایت در نقطه‌های آغازین را ندارد. درواقع فرهنگی ضدفرهنگ ساخته‌اند که دور از موقعیت، به شکل محافظه‌کارانه بنشیند، تماشا کند، بسنجد، مقایسه کند، قضاوت‌ها را یکپاک با زیست شخصی و روتین خودشان بررسی کنند و بعد اگر خیل جمعیت به سمت آن جریان رفت، برود تا اگر مد شد انجام بدهد، اما اگر افت کرد ضربه بزند. اگر باب شد، تهیه کند. جامعه مصرفی و ضدمولف، هرگز تاب و توانایی درک و حمایت ندارد و برای این کار اصلاً خودش را بار نیاورده است. بنابراین با این آگاهی نسبی و بی‌تعرفی که نسبت به جامعه ایران دارم، دست به

www.sharghdaily.com

دوشنبه

۱۴۰۳ آبان ۱۴

سال بیست‌ویکم • شماره ۴۹۶۶

— 414 —

— 414 —

— 414 —

— 414 —

— 414 —

— 414 —

خلق بردنم صرفاً از روی درک‌شدن و امید به دیالکتیک نیست، بلکه اتفاقاً تلاشی خویش‌کارانه، صرفاً برای اقدام و عمل‌کردن یک‌سری تجارب و بیان این تجارب به جامعه دارم.

✚ از چه زمانی به این نتیجه رسیدید که آثارتان را در سبک صحنه‌آرایی‌شده و با این تکنیک منتشر کنید؟

حقیقتاً دو دلیل داشت که هر دو دلیل تصمیمی شخصی و اینکه کاری را انجام بدهم که تماماً دوستش دارم، نه کاری که اطمینان داشته باشم دیگران دوستش دارند بود. اولین دلیل همان است که ابتدا عرض کردم: خاستگاهی سینمایی و گیجانی، یعنی هر خلق الزاماً در ارتباط با ادبیات، موسیقی،

اجرا (نمایش)، صحنه‌سازی و مجسمه‌سازی، صنعت و… است که مجموعاً پدیده‌های هارمونیک را نمایش بدهند.

دلیل دوم، بستر بکر هر ایده است؛ یعنی الزاماً راهی از پیش تعیین‌شده برای هیچ‌یک از کارها برابم وجود نداشت و لازم‌اش این بود تا برای هرچه در نظر داشتم، چیزی را مهندسی کنم، چه ساختار مجموعه «تا تاریخ یخ» و پارامترهایی که بنابه تجربه شخصی و روش‌های مهندسی‌شده خودم اجرا کردم، چه ساختار ویرایشی مجموعه «عَر» که مجدداً از راهی خودساخته به نتیجه رسید.

دیاجیه همه این موارد هم آن بود که خواسته‌هایم در آن سوی ترس بود. بدون درنظرگرفتن اینکه دوره‌ای از اصلاح و ویرایش دیده باشم، سراغ ادیت و اصلاح رفتم و خب تلاش بی‌وقفه و خستگی‌ناپذیر کردم تا راه خودم را بیابم و بشناسم.

✚ انتظار چه نوع تأثیر بر مخاطب را دارید؟

هیچ انتظاری از مخاطب امروزی دیگر ندارم. تأثیرگرفتن مخاطب هم ترسناک شده است؛ چون حتی از تأثیراتش هم نمی‌گذرد و بی‌وقفه مصرف می‌کند.

من اهل ماندنم…

میل دارم تأمل کنم…

لحظه‌ای درنگ کنم…

بینیم…

مخاطب می‌خواهد مصرف کند و برود.

هرچند این بالاخره می‌افتد و راه گزینی نیست و دلایلش زیاد است و جای دیگر باید از آن گفت، اما همین‌ها هم، من صادقانه به مخاطب می‌گویم، مثل دوستی صادقانه مقابل مخاطبم هستم که بگویم می‌دانم می‌خواهی مصرف کنی، اما اینجا وقتش است درنگ کنی تا بگذاری درونت جای بگیرد.

✚ پس در زمان خلق اثر به مخاطب آثارتان فکر نمی‌کنید! چون در اصل فکر می‌کنید مخاطب مفهوم آثار تجربی را به‌راحتی متوجه نمی‌شود.

من در خلق آثارم به جریان فکر می‌کنم؛ چراکه مخاطب بخشی از جریان است. من بخشی از مخاطب و مخاطب بخشی از من و این یک جریان است. جریان هم باید راهش را پیدا کند. گاهی

کشش و گراشش دارد گاهی شکستگی و زخم.

✚ یک موضوع بسیار مهم درباره آثارتان، چونگی خلق آنهاست. شما صرفاً عکاسی نمی‌کنید و به‌رحال با نرم‌افزارها روی آنها کار می‌کنید و آنها را در راستای موضوعی که در ذهن دارید تغییر

می‌دهید یا اینکه آنها را با مؤلفه‌ها یا عناصری تلفیق می‌کنید!
شاید درست‌تر باشد بگویم شما آثارتان را مانند پلان‌های یک فیلم می‌چینید و برخی از آنها می‌انسن دارند؟

قصدم این بوده عکاسی را صحنه‌آرایی‌شده و مثل یک نمایش یا فیلم اجرا کنم که دلایش همان خاستگاه ذهنی من است. به همین دلیل است که کارم را بیشتر سینما می‌دانسم. از همان ابتدای فعالیتم در عرصه عکاسی آنچه با آن مواجه بوده‌ام، بیشتر انتقاد بوده است! می‌شنیدم که می‌گویند آنچه تو خلق می‌کنی عکس نیست. باید تأکید کنم سعی من این بوده که تا جای ممکن روی یک مرز مشخص حرکت کنم.

اخبار برگزیده

«خورشید آن ماه» ساخته ستاره اسکندری به‌اکران

آتلاین می‌رود

فیلم سینمایی «خورشید آن ماه» به کارگردانی ستاره اسکندری و تهیه‌کنندگی منوچهر محمدی، از چهارشنبه ۱۶ آبان ۱۴۰۳ ساعت ۲۰ اکران آتلاین خود را به‌طور اختصاصی در پلتفرم «فیلمو» آغاز می‌کند.

در «خورشید آن ماه» که نخستین فیلم به زبان بلوچی در سینمای ایران است و ساخت موسیقی آن برعهده حسین علیزاده بوده، نازنین فراهانی، پژمان بازغی، امیرحسین هاشمی، بنفشه صمدی، روزین صرزاده، صادق سهرابی، مهتاب جامی، نکیسا نوری، صادق بلوچی، روزناک شیرانی و مریم یوبانی به ایفای نقش پرداختند. اسحاق بلوچ‌نسب و برکت برجان از نوازندگان برجسته بلوچی نیز در این فیلم حضور دارند. «خورشید آن ماه» روایتگر داستانی عاشقانه در درون بافتار اجتماعی-فرهنگی جامعه سیستان‌وبلوچستان است و با کنارگذاشتن تصاویر غالب و کلیشه‌ای سینمای ایران از این استان و مردمان آن، می‌کوشد واقعیت‌های راستین بلوچستان را به نمایش بگذارد. از دیگر عوامل این فیلم می‌توان به سمیه تاجیک (نویسنده)، حسین اکبری (مجرری طرح و مدیر تولید)، مسعود امینی تیرانی (مدیر فیلم‌برداری)، بهرام دهقانی (تدوین)، مجید علی‌اسلام (طراح صحنه و لباس)، سارا اسکندری (طراح گریم) محمود کاشانی (صدابردار)، مهران ملکوتی (صداگذار) و سعید کریمی (برنامه‌ریز و دستیار) اشاره کرد.

تار ایرانی به جزایر سه‌گانه می‌رود

چندی پیش کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس و اتحادیه اروپا بیانیه‌ای مشترک صادر کردند که براساس آن از ایران خواسته شده به آثار آنان در توصیفش از عبادت ادعایی «اشغال» جزایر سه‌گانه ایرانی (تنب بزرگ، تنب کوچک و اوموسی) استفاده کردند. پایان دهد! در مقاله‌ب با این بیانیه و برای نشان‌دادن میزان اهمیت مرز جغرافیایی کشور برای مردم ایران، تار ایرانی راهسی جزای